

Om visdom

Af Carsten Ploug Olsen

Hvad er visdom?

§1 *Visdom, viden og intelligens*

Visdom er - modsat viden og intelligens - eksklusivt knyttet til det gode. Viden og intelligens kan benyttes både i det gode og det ondes tjeneste. For eksempel kan viden om naturen bruges til at fremstille madvarer og til at producere energi, der kan benyttes til gode for mennesker. Omvendt kan viden om naturen også bruges til at fremstille masseødelæggelsesvåben, forskellige gifte i destruktivt øjemed osv.

Vi vil kalde en genial religionsstifter som *Jesus af Nazareth* vis, men ikke de store krigsherrer og masse mordere. Disse kan have høj intelligens og geni, men vi kalder dem ikke vise af den grund.

§2 *Platon, Paulus og dronning Christina af Sverige*

I en platonisk forståelse hævdes det, at hvis vi erkender det gode, gør vi det også. Problemet er: Hvad er det gode? Her henter vi hjælp fra *Vandrer mod Lyset*, der siger, at lyset er det gode, og lysets essens er kærlighed. Derfor er kærlighed en fællesnævner for alt godt eller selve det gode, som Platon efterspurte.

Men er det sikkert, at den der erkender kærligheden som det gode eller indbegrebet af alt godt, også elsker?

Her har *Paulus* et andet bud. I 1. Kor. 13 erkender han kærligheden som det største af alt. Men i Rom. 7, 14-20 siger han, at selv om han har viljen til det gode, gør han det onde. Det gode han vil, gør han ikke, og det onde som han ikke vil, det gør han.

Den geniale regent, *dronning Christina af Sverige*, som levede og regerede i 1600-tallet, hævdede at filosofien hverken gør mennesker bedre eller værre. Hendes valgsprog var *Columnia regi sapientia* (*visdommen er regeringens grundstøtte*).

Hvis vi med Platon søger at erkende det gode, det skønne og det sande, og siger, at kærligheden er dette gode, skønne og sande, gør denne erkendelse os så bedre, er den neutral, eller må vi resignere som Paulus?

Det afhænger af, om erkendelsen er rent intellektuel eller om den bliver en del af vores indre menneskelighed ved både at blive en del af vores intellekt, hjerte, følelse og karakter.

Den dybe erkendelse af kærligheden som det største og indbegrebet af alt godt - det enkleste og samtidig sværeste af alt - er ikke et universalmiddel til opnåelse af lykke og fred, og den menneskelige kærlighed er aldrig ideel. Men med kærligheden kan vi få en bestemt *retning* for vores liv og stræben.

Som alle ved, rummer kærligheden også smertefulde aspekter, og som Christina af Sverige skrev, så kræver det større mod at indgå i ægteskab end at gå i krig. Hjerter og sjæle kan knuses. *I kærlighed er der mange ofre, men ingen skyldige.*

Hvis vi igen ser til *Vandrer mod Lyset* kan vi se, at selv Gud lider - som følge af sin skabnings omfattende og langvarige lidelser. Og de yngste lider ofte. *Hvilke glæder har de mon, når så mange mennesker lider som de gør?* Mennesker hjemsøges af krig, sult, sygdom, død, vold. Derfor lider ofte de mest, der elsker mest.

Vi må sige, at filosofien - hvis vi forstår filosofiens højeste mål som at erkende det højeste gode og ikke som en neutral tænkemåde eller metode - gør os bedre, skridt for skridt, idet vi forsøger at leve det højeste gode, kærligheden.

Men samtidig åbner kærligheden for smerte og lidelse, når vi betragter vores medmenneskers lidelser eller erkender vores egen kærligheds begrænsninger eller føler den smerte det giver at miste en, der har vundet plads i vores inderste.

Og måske må vi sige, at visdom er forsøget på og modet til at elske.

Cpo 2019